

Petr a Lucie

Romain Rolland

Analýza uměleckého díla

Zasazení výňatku do kontextu díla

- Děj této novely se odehrává od 30. ledna do 28. března roku 1918 v Paříži. Petra nebaví život, protože si uvědomuje, že za 6 měsíců musí nastoupit na vojnu. Když jednou jede podzemkou, vidí krásnou dívku, do které se na první pohled zamiluje, ale o nic se nepokusí. Až když jí potká po třetí, tak jí osloví a zjistí, že je to Lucie. A od té doby se začnou scházet. Dobře si rozumí, protože je spojuje společný název na válku. Petr díky Lucii přestal být tak závislý na svém bratrovi Filipovi, který nerukoval dobrovolně hned po začátku války. Byli tak zamilovaní, až se slíbili, že se o Velikonocích na den vzkříšenou vezmou. Přestože si uvědomovali, že se je to ze sociálních důvodů nemožné. Na velký pátek si šli Petr a Lucie poslechnout gregoriánský zpěv do chrámu svatého Gervasia. Chvilí potom, co zasedli, začali město bombardovat. Lucie se vrhla na Petra a zakrývala ho svým tělem, ale v tom se zřítil mohutný pilíř a oba je zavalil.

Téma a motiv

- Téma: milostný život za 1. světové války, kontrast války a citu
- Hlavní myšlenka: zoufalý protest proti válce, proti zbytečným ztrátám životů nevinných lidí, odsouzení, nesmyslnost války, ničí lidské životy.
- Motivy: láska, cit, válka, chudoba, strach

Časoprostor

- Děj se odehrává ve válečném období v Paříži. Od středy večer 30. ledna do Velkého pátku 29. března 1918. Válka trvala již 4 roky.

Kompoziční výstavba

- Děj je chronologický a psaný v er-formě, závěrem je potom uzavřený děj. Kromě základního děje (zážitky milenců) zachycuje novela také Petrův osobní vývoj, během těchto dvou měsíců velice rychle dospěl, jeho vztah k bratrovi Filipovi, pojetí války jeho současníky. Filozofické úvahy. Děj se rozvíjí s minimálním počtem postav z náhod. Kniha je 50 % tvořena přirovnání, 45 % dalšími básnickými prostředky a zbytek zaujímá děj. To proto, že zde autor chtěl vybarvit a dokonale popsat vztah dvou milujících lidí, kteří žijí ve stísněné atmosféře války, kde každý myslí na to, jak se udržet při životě, a ne na toho druhého.

Literární forma, druh a žánr

- Literární druh: epika – dílo, které má děj, popisuje skutečnost
- Literární forma: próza
- Literární žánr: novela (protiválečná)

Vypravěč / lyrický subjekt

- Er-forma, psáno prozaickou formou.

- Vypravěč je vševědoucí, vystupuje v er-formě, rozebírá a sleduje jednání všech postav, stojí „nad“ příběhem.

Postavy

- **Petr Aubier** – mladý student, který pochází z měšťanské rodiny, nevinný, nenávidí válku, jeho postoj je protiválečný – nechápe smysl války. Uzavřený, bojácný, nezapadá do společnosti, zamilovaný do Lucie, snílek, snaží se idealizovat svět.
- **Lucie** – pochází z chudé rodiny, dcera tovární dělnice, svět vnímá reálněji oproti Petrovi, žije přítomností, skromná, veselá, živá, pozitivní, neřeší budoucnost, vyzrálejší, je průvodkyní Petrovi
- **Filip** – Petrův starší bratr, dříve bezstarostný a veselý jako Petr, změnila ho ale válka, starostlivý, hodný, srdečný, má vřelý vztah k Petrovi
- **Matka Lucie** – pracovitá, dříve měli s Lucií výborný vztah, během války se jejich vztah ale změnil.
- **Petrovi spolužáci** – Jakub Sée, Antonín Naudé, Bernard Saisset, Claudie Puget

Vyprávěcí způsoby

- Přímá řeč, polopřímá řeč, nevlastní přímá řeč a nepřímá řeč

Typy promluv

- Monolog, dialog a pásmo vypravěče

Jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku

- Slova spisovná: spisovný jazyk
- Častá přímá řeč (Lucie s Petrem vedou hodně dialogů)
- Řečnické otázky: „Zítřek? Zítřek je mrtev“
- Autor využívá líčení úvah (vyjádření lásky, popis pocitů, když je člověk zamilován, myšlenky lásky a smrti)
- Časté citoslovce
- Slova nespisovná:
  - Proč je autor použil
  - Navození atmosféry historické epochy, navození básnické atmosféry

Tropy a figury a jejich funkce ve výňatku

- Tropy:
  - Metafora – nepřímé pojmenování na základě vnější podobnosti (hlad – nejlepší kuchař)
- Figury: (poezie)
  - Epizeuxis – opakování téhož slova za sebou

Kontext autorovy tvorby

- Francouzský prozaik, dramatik, esejista, hudební historik a literární kritik
- Nobelova cena za literaturu – 1915

- V chlapeckém věku projevoval veliké nadání – 1880 stěhování do Paříže, aby mohl získat co nejlepší vzdělání
- Vystudoval historii, poté pokračoval 2 roky studium v Římě (zde zahájil svou literární činnost)
- Profesorem dějin umění (Ecole Normale) a přednášel dějiny hudby na Sorbonně, současně hudebním kritikem a psal hudební monografie.
- Od roku 1912 výhradně umělecké činnosti
- 1904 – začal pracovat na jeho stěžení díle, románu Jan Kryštof, který vyšel roku 1914 a 1915 za něj získal Nobelovu cenu (částku spojenou s cenou věnoval na zmírnění útrap lidí postižených 1. světovou válkou)
- Své humanistické a pacifické názory projevoval prací u Červeného kříže, ovlivňoval veřejné mínění díky svým esejím z oblasti politiky, divadla, ...
- Kvůli dlouhodobé práci na románu Jan Kryštof chtěl napsat něco kratšího, napsal román Dobrý člověk ještě žije.
- V této době napsal i novelu Petr a Lucie.
- 1922-1933 práce na rozsáhlém románu Okouzlená duše – stal se známou postavou světové kultury – po okupaci Německem nacisté Rollanda zatkl, aby nezpůsobil světovou vlnu nevole (i přes to, že Rolland propagoval Sovětský svaz a jeho socialistickou formou vlády, kritizoval fašismus, Mnichovskou dohodu, kritický postoj ke Stalinovi (1939))
- Kromě prózy je i autorem životopisů významných osobností (Beethoven, Tolstoj, ...), mnoha divadelních her (pro tzv. lidové divadlo)
- Romain Rolland zemřel roku 1944 v Burgundsku, ve městečku Vézalay poblíž svého rodiště.
- Díla:
  - Romány a novely:
    - Jan Kryštof (1912, románový cyklus)
    - Dobrý člověk ještě žije (1919, historický román)
    - Petr a Lucie (1920, milostná novela)
    - Okouzlená duše (1933, románový cyklus)
  - Divadelní hry:
    - Baglioniové,
    - Tragédie víry
    - Přijde čas
  - Životopisy, eseje a ostatní:
    - Život Beethovenův (monografie)
    - Život Michelangelův (monografie)
    - Vzpousta strojů (Filmový scénář)

Literární / obecně kulturní kontext

- Začátek 20. století (před 1. světovou válkou) – realistický proud x experimentální próza
- Realističtí autoři:
  - **Hemingway, Galsworthym, Fitzgerald** – klasický román
- Experimentátoři:
  - destrukce v románové tvorbě, ubývá děje, subjektivní vnímání času a prostoru, absurdní prvky, experimenty s jazykem, nehledá odpovědi na otázky doby
  - Příklad autorů:

- **Franz Kafka** (povídka Proměna, romány Proces a Zámek)
  - **James Joyce** (román Odyseus – paralela na Odyseovu pout, povídky Dubliňané)
  - **Virginie Woolfová** (román K majáku)
- USA: ztracená generace
  - Pojem G. Steinové, mladí lidé poznamenaní 1. sv. válkou, neschopni se vrátit do normálního života, vytěsnění ze společnosti
  - Znaky:
    - Nedůvěra a nesouhlas ke společnosti
    - Hrdinové v mezních situacích (odvaha)
  - Představitelé:
    - **Ernest Hemingway:**
      - Romány Sbohem, armádo
      - Komu zvoní hrana
      - novela Stařec a moře)
    - **William Faulkner:**
      - Jižanské ságy – Divoké palmy
      - Vojákův žold
    - **Francis Scott Fitzgerald:**
      - Téma džezu a prohibice
      - Román Velký gatsby
- Francie: převládá protiválečná tematika formou románů
  - **Antoine de Saint Exupéry:**
    - Filozofická povídka Malý princ
  - **Anatole France:**
    - Satiricko-alegorický román Ostrov tučňáků
  - **Henri Barbusse:**
    - Protiválečný román Oheň
- Zbytek Evropy: také převládá protiválečná tematika formou románů
  - **Erich Maria Remarque** (Německo)
    - Na západní frontě klid
  - **Lion Feuchtwagner** (Německo)
    - Historický román Židovka z Toleda
  - **John Galsworthy** (Anglie)
    - Sága rodu Forsytů
  - drama: **G.B. Shaw:**
    - (Anglie)
    - Pygmalion
- Meziválečná literatura u nás:
  - Proudý v poezii:
    - Proletářská literatura:
      - **Jiří Wolker:**
        - sb. Host do domu
        - Těžká hodina

- Poetismus:
  - **Vítězslav Nezval:**
    - Sb. Básně noci
- Surrealismus:
  - **V. Nezval:**
    - Sb. Praha s prsty deště
  - **F. Halas:**
    - Sb. Staré ženy
  - **J. Seifert:**
- Legionářská literatura:
  - Obraz první světové války
  - **Jaroslav Hašek:**
    - Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války (zesměšnění války, lidový humor, optimismus, postava „geniálního blbce“)
- Demokratický proud:
  - Trojka:
    - **Karel Čapek:**
      - Novinář, prozaik
      - Varování před totalitou
      - Dramata:
        - R.U.R.
        - Bílá nemoc
      - Romány:
        - Války s mloky
        - Hordubal
    - **Karel Poláček:**
      - Tvorba pro děti, satirik
      - Bylo nás pět
    - **Eduard Bass:**
      - Cirkus Humberto
- Dále:
  - Venkovská próza
  - Imaginativní próza (Vančura – Rozmarné léto)
  - Levicové orientovaná próza (Marie Majerová – Robinsonka)
  - Psychologická próza (Jaroslav Havlíček – Petrolejové lampy)
  - Katolicky orientovaná próza
  - Německy píšící **Franz Kafka** – román Proces, povídka Proměna